

За матеріалами науково-бібліографічного відділу
Центральної наукової бібліотеки

У вересні минає 150 років з дня народження знаменитого російського математика Михайла Васильовича Остроградського, вихованця Харківського університету.

М. В. Остроградський народився у 1801 році в Полтавській губернії. Не закінчивши гімназії, він підготувався до вступу у Харківський університет і закінчив курс у 1820 році. Ще на другому курсі Остроградський почав захоплюватися математикою. Ректор університету професор Т. Ф. Осиповський звернув увагу на блискучі математичні здібності Остроградського.

Т. Ф. Осиповський був чудовим російським вченим, який не боявся в часи жорстокої реакції провадити матеріалістичні погляди у своїй науковій та педагогічній діяльності. Відомий його виступ проти ідеалістичного вчення Канта про простір і час. Дружба Остроградського з Осиповським привела до переслідування молодого математика з боку реакційних кіл і він змушений був залишити Харків. Після від-

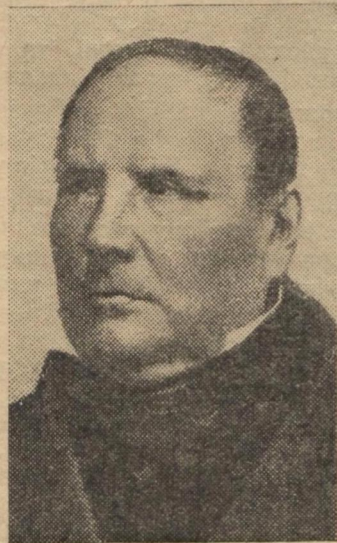
ставки Осиповського в 1820 році, за розпорядженням реакційних заправил Міністерства народної освіти, у Остроградського був відібраний диплом про закінчення університету.

Михайло Васильович поїхав до Парижу, продовжуючи поповнювати там свою математичну освіту. В 1826 році молодий талановитий математик написав свою першу велику роботу: «Про хвильоподібний рух рідини в циліндричній посудині».

Михайло Васильович палко любив свій народ і всі сили віддавав розвитку вітчизняної науки і культури, розвитку народної освіти.

В 1827 році учений повертається на Батьківщину, до Петербургу, а чотирма роками пізніше стає ординарним членом Всеросійської Академії наук.

Численні роботи Остроградського стосуються різних галузей чистої та прикладної математики. Особливо важливими є його роботи з варіаційного обчислення, теорії ймовірності,

гідродинаміки, небесної механіки. Дуже важлива формула перетворення інтегралів носить назву формули Остроградського. Велике значення мають роботи Остроградського про інтегрування раціональних функцій, про початок Гамільтона, з теорії ударів. Лекції Остроградського з небесної механіки видані були у Петербурзі в 1831 році.

М. В. Остроградський помер у Полтаві в 1861 році. Видання повної збірки творів Остроградського російською мовою розпочато Академією наук СРСР.

В. СТАНШЕВСЬКИЙ.